

Zásah pracovníkov hasičské záchranného zboru z hľadiska obrany

Slavomír Bušo

Bakalárska práca
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Slavomír Bušo
Osobní číslo: A12609
Studijní program: B3902 Inženýrská informatika
Studijní obor: Bezpečnostní technologie, systémy a management
Forma studia: prezenční

Téma práce: Zásah pracovníků hasičského záchranného sboru z hlediska obrany
Téma anglicky: Fire Brigade Personnel Interventions in Terms of Defense

Zásady pro vypracování:

1. Seznamte se s problematikou hasičů v souvislosti s případy krajní nouze, nutné obrany a zadržení osoby podezřelé.
2. Uveďte zákonné normy a vnitřní předpisy pojednávající o jednání hasičů v krajní nouzi, nutné obraně a o zadržení osoby podezřelé.
3. Na příkladech rozeberte postupy hasičů při nalezení nebezpečného materiálu, zbraní, munice a cenností.
4. Vyberte a popište nejčastější situace, kdy by hasiči jednali v krajní nouzi, v nutné obraně a kdy by mohli zadržet osobu podezřelou.
5. Analyzujte vzorovou situaci zásahu hasičů a zdůvodněte jejich činnost při omezení osobní svobody lidí a zadržení osoby podezřelé.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. MALÁNIK, Zdeněk a Jiří SVOBODA. Profesionální obrana a právo v PKB. LUKÁŠ, Luděk et al. Bezpečnostní technologie, systémy a management IV: Teorie a praxe ochrany majetku a fyzické bezpečnosti. 1. vyd. Zlín: Radim Bačuvčík – VeRBuM, 2014, 227 – 237. ISBN 978-80-87500-57-6.2. Česká republika. Předpis č. 40/2009 Sb.: Zákon trestní zákoník. In: 40/2009. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2009, 11/2009, s. 159.
2. POKORNÝ, Zdeněk et al. Ochranné prostředky. Bezpečnostní technologie, systémy a management II.: Teorie a praxe ochrany majetku a fyzické bezpečnosti. 1. vyd. Zlín: VeRBuM, 2012, 199 – 220. ISBN 978-80-87500-19-4.
3. DOUGHERTY, Martin J. Sebeobrana: boj beze zbraně. Rady pro boj zblízka od elitních jednotek : příručka SAS a ozbrojených sil. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 320 s. ISBN 978-80-247-4676-0.
4. JURÍČEK, Ludvík a Petr ROŽŇÁK. Bezpečnost, hrozby a rizika v 21. století. První vydání. Brno: KEY Publishing, s.r.o., 2014, 323 s. ISBN 978-80-7418-201-3.
5. MALÁNIK, Zdeněk. Podíl občanů na obraně svých zákonem chráněných zájmů. In: Problematika řešení mimořádných událostí a krizových situací v regionech: III. konference. 2009. vyd. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009, s. 10. ISBN 978-80-7318-848-1.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Zdeněk Malánik

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání bakalářské práce:

6. února 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

3. června 2015

Ve Zlíně dne 6. února 2015

L.S.

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
děkan

Ing. Jan Valouch, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

30.5.2015

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Cieľom bakalárskej práce je zoznámiť sa s problematikou zásahu hasičov z hľadiska obrany. Teda použitím nutnej obrany, zadržania osoby podozrivej alebo krajnej núdze. V práci sú popísané základné právomoci a povinnosti príslušníkov hasičského a záchranného zboru. Práca tiež popisuje nebezpečné látky a materiály, ktoré sa môžu pri zásahu vyskytnúť. Takisto rieši problematiku nálezu zbraní a cenností pri zásahu. Sú tu aj rozobraté situácie zásahov, ktoré pripomínajú priamo jednanie v krajnej núdzi. Výsledkom bakalárskej práce sú štatistiky zo zásahov hasičov a zistenie, že z obrannými situáciami sa v praxi stretávajú.

Kľúčové slova: hasičský a záchranný zbor, obrana, krajná núdza, zadržanie, nebezpečné látky, zbrane, cennosti, zásah

ABSTRACT

The goal of this work is to become familiar with the issues affecting firefighters in terms of defense . Thus, using necessary defense , detention of persons suspected or extreme emergency . In this work they describe the general powers and duties of the Fire and Rescue Service . The work also describes the dangerous substances and materials that may occur during intervention . It also solves the problem of finding weapons and valuables in intervention. There are also discussed the situation interventions that resemble direct negotiation in extreme distress. The result of this thesis are the statistics of the intervention of the fire and finding that the defense of the situations encountered in practice .

Keywords: Fire and Rescue, Defense, Extreme emergency, Detention, Dangerous substances, Guns, Valuables, Intervention

Chcel by som poďakovať vedúcemu mojej bakalárske práce pánovi Ing. Zdeňkovi Malánikovi, DCv, za cenné rady, pripomienky, smerovanie, získavanie informácií a hlavne trpezlivosť počas písania celej mojej práce. Ďalej patrí poďakovanie mojim rodičom, za podporu počas štúdia.

Prehlasujem, že odovzdaná verzia bakalárskej práce a verzia elektronická nahraná do IS/STAG sú totožne.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČASŤ	9
1 ZÁKLADNÉ POJMY A DEFINÍCIE	10
1.1 NUTNÁ OBRANA §29	10
1.2 KRAJNÁ NÚDZA §28	10
1.3 ZADRŽANIE OSOBY PODOZRIVEJ §76	11
1.4 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM.....	12
1.5 HASIČSKÝ A ZÁCHRANNÝ ZBOR	13
2 OD HASENIA POŽIARU PO PRÁCU S NEBEZPEČNÝMI LÁTKAMI	16
2.1 HASIČI V MÉDIÁCH	16
2.2 NEBEZPEČNÉ LÁTKY A MATERIÁLY	20
2.2.1 Zadržanie zásielky s nebezpečným obsahom.....	22
3 ZÁSAH HAAZ	24
3.1 VYBAVENIE A VÝSTROJ HASIČOV	24
3.2 PRÁVOMOCI HASIČOV A POVINNOSTI OSÔB PRI ZÁSAHU	28
3.3 POSTUPY HASIČOV, PRI NIEKTORÝCH DRUHOCH ZÁSAHU	30
3.3.1 Komunikácia a signály v oblasti ohrozenia	31
3.3.2 Nebezpečenstvo ohrozenia zvieratami pri zásahu.....	33
3.3.3 Prítomnosť nebezpečných látok pri zásahu.....	34
3.3.4 Zásah vo výstavných a historických objektoch.....	36
II PRAKTICKÁ ČASŤ	38
4 ŠTATISTIKY SITUÁCIÍ	39
4.1 ŠTATISTIKY PRE TRENČIANSKY KRAJ	39
4.2 ŠTATISTIKA TRNAVSKÝ KRAJ	41
4.3 ŠTATISTIKY ČESKÁ REPUBLIKA	41
5 ROZHOVOR S HASIČMI	43
ZÁVER	46
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	47
ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK	50
ZOZNAM OBRÁZKOV	51
ZOZNAM TABULIEK	52
ZOZNAM PRÍLOH	53

ÚVOD

Hasiči existovali už od čias starovekého Ríma a ich funkcia sa zmenou období rôzne menila. V minulosti ich úlohou bolo hlavne zdolávanie požiarov a vykonávanie protipožiarnych hliadok. Postupne sa dostávali k rôznym iným prácam. Teraz ich činnosť spočíva aj v záchranných prácach, odstraňovaní nebezpečných látok, odchyty zvierat a rôznych iných. Pri takýchto činnostiach sa príslušníci HAAZ dostávajú do rôznych situácií, ktoré nám z hľadiska PKB môžu pripomínať nutnú obranu, krajnú núdzu alebo zadržanie.

Svoju prácu som sa rozhodol spracovať, pre blízky vzťah k hasičskému športu a rešpektu k profesionálnym hasičom a ich práci, ktorí nasadzujú svoje životy pre záchranu iných. Nieкто si môže myslieť, že iba striekajú vodu z diaľky a hasia požiar, ale ich činnosť je oveľa bohatšia a náročnejšia. Na tému zásah pracovníkov hasičského a záchranného zboru sa veľa literatúry nájsť nedalo, alebo bola problematika spomínaná iba okrajovo. Veľa informácií som našiel v metodických listoch a zákonoch o hasičskom a záchrannom zbore. Problematické bolo aj získavanie štatistík, z ktorých bolo veľmi ťažké vybrať aspoň pár, ktoré by sa týkali výjazdom, kde museli zadržať osobu alebo použiť nutnú obranu a z médií vieme, že sa takéto situácie stávajú pomerne často.

Cieľom mojej práce je zoznámiť čitateľov so základnými predpismi hasičov v súvislosti s prípadmi krajnej núdze, nutnej obrany a zadržania podozrivej osoby. Takisto tu budú uvedené zákonné normy a vnútorné predpisy, ktoré hovoria o jednaní hasičov v situáciách s nutnou obranou, zadržaním alebo krajnou núdzou. Tiež tu budú uvedené príklady nebezpečného materiálu, zbraní, munície a rôznych cenností. Ďalej tu budú uvedené rôzne typy zásahov, ktoré sa týkajú nutnej obrany, krajnej núdze alebo zadržania. A rozobraté a vysvetlené štatistiky zásahov, v rôznych krajoch, čoho sa zásahy týkali, prečo k nim dochádzalo, či museli hasiči jednat v krajnej núdzi, nutnej obrane, alebo zadržať podozrivú osobu.

Táto bakalárska práca by mohla poslúžiť ako doplňujúci materiál napríklad k Integrovanému záchrannému systému, alebo iba informovať čitateľov, ktorých zaujíma problematika hasičov o rôznych problémoch a situáciách, do ktorých sa pravidelne dostávajú. A vysvetlí, že hasiči jedajú v krajnej núdzi takmer pri každom zásahu.

I. TEORETICKÁ ČASŤ

1 ZÁKLADNÉ POJMY A DEFINÍCIE

V tejto časti bakalárskej práce boli uvedené základné definície a pojmy, ktoré budú použité aj v ďalších častiach. Pojmy nutná obrana a krajná núdza pracovníci hasičského a záchranného zboru priamo nepoužívajú, ale majú ich definované v ich vnútorných predpisoch a je to veľmi podobné ako to poznáme z hľadiska PKB.

1.1 Nutná obrana §29

„(1) Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený trestným zákonom, nie je trestným činom.“ [1]

„(2) Nejedná sa o nutnú obranu, bola by obrana celkom zjavne neprimeraná spôsobu útoku.“ [1]

Nutnou obranou teda môžeme rozumieť protiútok vedený proti útočníkovi, ktorý útočí na záujmy chránené zákonom teda, život, zdravie, majetok a obranca tieto záujmy chráni. Všeobecne môžeme povedať, že nutná obrana je uplatnenie práva proti bezprávniu. Tiež bezprostredne postihuje útočníka, teda osobu, ktorá útok vyvolala. Základnou zásadou nutnej obrany je premisia, že všetko nebezpečenstvo a riziko by mal niesť útočník. K nutnej obrane je oprávnený každý, teda aj osoba, ktorá nie je napadnutá, ale zastane sa obeť. Proti nutnej obrane nie je možné použiť nutnú obranu, teda ak sa bráni útočník tak pokračuje v primárnom útoku.

Avšak aplikácia nutnej obrany v praxi predpokladá, že reakcia nemôže byť celkom primeraná, lebo by nemala význam nejedná sa totiž o fair-play súboj, ale nemôže byť ani celkom neprimeraná. Výnimkou je iba poštvané zviera, teda sa jedná o živú zbraň a môže byť aj usmrtené a dokonca by obrana mohla smerovať i proti útočníkovi. [2]

1.2 Krajná núdza §28

„(1) Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chráneného trestným zákonom nie je trestným činom.“ [1]

„(2) Nejde o krajnú núdzu, ak bolo možné toto nebezpečenstvo za daných okolností odvrátiť inak alebo spôsobený následok je zrejme rovnako závažný alebo ešte závažnejší ako ten, ktorý ohrozil, alebo bol ten. Komu nebezpečenstvo hrozilo, povinný ho znášať.“ [1]

Pre jednoduché pochopenie tohto zákona, môžeme uviesť príklad situácií, kde pri požiaroch alebo povodni niekto strhne susednú garáž, aby sa oheň alebo voda nedostali do niekoľkých susedných budov. Poškodíme teda cudzí majetok, ale škoda spôsobená strhnutím garáže je menšia, ako keby sa živly dostali do susedných objektov.

O krajnú núdzu sa jedná aj keď nás napadne útočiace zviera, ktoré však nemôže byť poštvané inou osobou, lebo by sa jednalo o nutnú obranu. V tomto prípade tiež musíme zvážiť či sa dá toto nebezpečenstvo zvrátiť inak napríklad odchodom, skríknutím, kopancom alebo je nutné nebezpečenstvo odvrátiť zranením či usmrtením zvieraťa. Nakoľko má zviera vyčísliteľnú hodnotu, lebo vo väčšine prípadov sa jedná o útočiaceho psa, je nutné zvážiť, či nie je jeho hodnota väčšia ako škoda, ktorú môže spôsobiť (nie je vhodné zastreliť yorkšírskeho teriéra, ktorý sa po nás rozbehne v parku).

Zvláštnym prípadom krajnej núdze môžeme uviesť prípad keď je prepadnutá zmenáreň a obsluha namiesto použitia nutnej obrany vyrieši situáciu vydaním hotovosti. [2]

1.3 Zadržanie osoby podozrivej §76

Tento paragraf trestného zákona má šesť častí ktoré sa týkajú hlavne zadržania podozrivej osoby políciou a právom zadržanej osoby, ale druhá časť je trocha odlišná a týka sa ako priemyslu komerčnej bezpečnosti tak aj hasičského a záchranného zboru.

„(2) Osobnú slobodu osoby, ktorá bola pristihnutá pri trestnom čine alebo bezprostredne potom, smie obmedziť ktokoľvek, pokiaľ je ti nutné k zisteniu jej totožnosti, k zamedzeniu úteku alebo zaisteniu dôkazov. Je však povinný túto osobu ihneď predať policajnému orgánu; príslušníka ozbrojených síl môže tiež predať najbližšiemu útvaru ozbrojených síl alebo správcovi posádky. Ak nemôžeme takúto osobu ihneď predať, je treba niektorému z uvedených orgánov obmedzenie osobnej slobody bez odkladu oznámiť.“ [3]

Podľa tohto ustanovenia sme zistili, že osobou môže zadržať ktokoľvek, ale zadržaná osoba musí byť pristihnutá pri čine alebo bezprostredne po jeho vykonaní. Je veľmi nevyhnutné aby bola zadržaná osoba ihneď predaná policajnému orgánu, lebo by mohlo

prísť k trestnému činu obmedzenia osobnej slobody. Policajný orgán však ešte nie je na mieste, je potrebné toto zadržanie nahlásiť telefonicky príslušným orgánom. [2]

1.4 Integrovaný záchranný systém

„Integrovaný záchranný systém je koordinovaný postup jeho zložiek pri zabezpečovaní ich pripravenosti a pri vykonávaní činností a opatrení súvisiacich s poskytovaním pomoci v tiesni. “ [4]

Podľa vyššie uvedenej definície integrovaného záchranného systému môžeme porozumieť, že sa jedná o zlúčenie základných a ostatných záchranných zložiek a policajného zboru. Tento systém má zavedenú linku tiesňového volania 112, ktorá funguje bezplatne a takmer vo všetkých európskych štátoch. Jeho činnosťou je zabezpečiť rýchlu informovanosť a koordináciu síl záchranných subjektov pri poskytovaní nevyhnutnej pomoci pri ohrození života, životného prostredia, majetku. Účelom IZS je aby postihnutý pri ohrození dostal bezodkladne nevyhnutnú pomoc. Jedným veľkým záporom IZS je, že pretrvávajú neoprávnené volania na tiesňovú linku. [5]

Integrovaný záchranný systém Slovenskej republiky rozdeľujeme na základné a ostatné záchranné zložky:

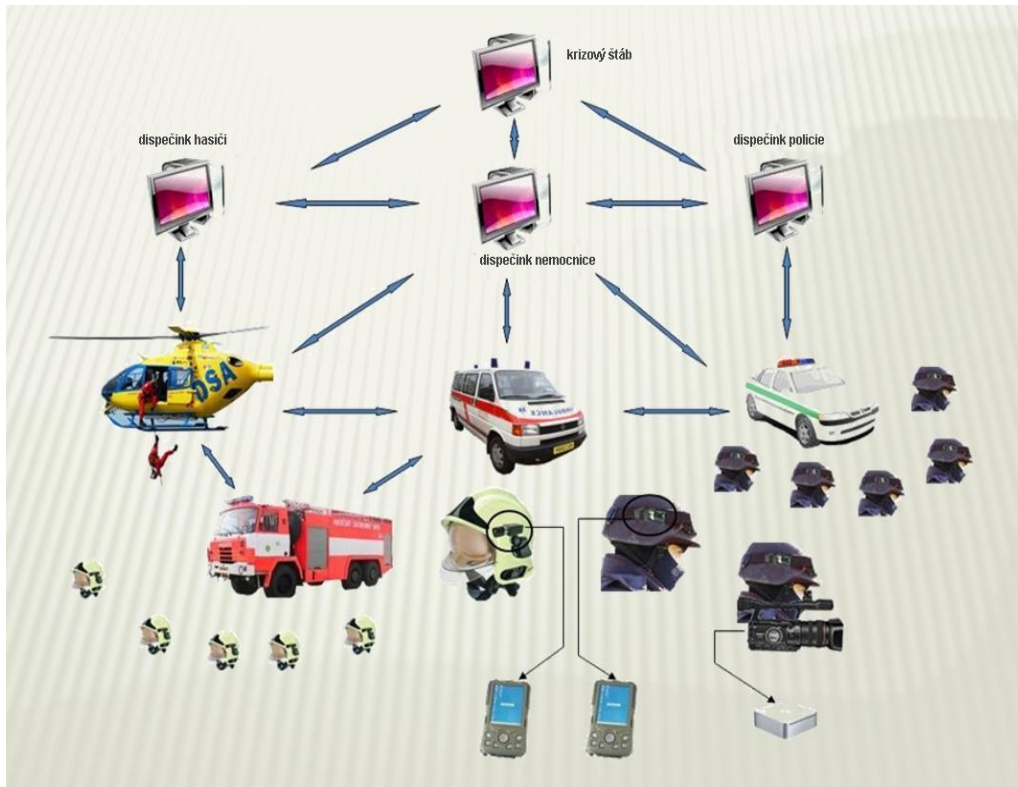
Základné záchranné zložky:

- Hasičský a záchranný zbor,
- Horská záchranná služba,
- Banská záchranná služba,
- Poskytovatelia záchrannej zdravotnej služby,
- Kontrolné chemické laboratória.

Ostatné záchranné zložky:

- Armáda slovenskej republiky,
- Obecné hasičské zbory,
- Závodné hasičské útvary
- Závodné hasičské zbory,
- Obecná polícia,
- Slovenský Červený kríž,

- Iné právnické a fyzické osoby, ktorých činnosťou je pomoc pri ochrane života, majetku a zdravia,
- Jednotky civilnej ochrany
- Útvary Železničnej polície.[4]

Obr. 1 Štruktúra IZS[6]

1.5 Hasičský a záchranný zbor

Ďalej len HAAZ je základnou zložkou IZS, jeho úlohou je zabezpečiť koordinovaný postup pri príprave na mimoriadne udalosti a pri prevádzaní záchranných a likvidačných prác. HAAZ spolupracuje s ostatnými zložkami IZS, ale aj so správnymi úradmi, orgánmi samospráv...

V súčasnosti HAAZ hrá kľúčovú úlohu aj v prípravách štátu na mimoriadne udalosti. Od doby okolo roku 2001 došlo k zlúčeniu HAAZ s Hlavným úradom civilnej ochrany, a teda HAAZ má svoje pôsobnosti i ochrany obyvateľstva podobne ako v iných európsky krajinách. [7]

Úlohy HAAZ

- Plní úlohy štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi,
- Vykonáva štátny požiarny dozor,
- Zabezpečuje jednotné uplatňovanie technický požiadaviek protipožiarna bezpečnosti,
- Vykonáva záchranné práce pri odstraňovaní ľadových bariér a stavieb,
- Zdoláva požiare, poskytuje pomoc a vykonáva záchranné práce pri živelných pohromách, haváriách a iných mimoriadnych udalostiach,
- Vychováva a odborne vzdeláva na úseku ochrany pred požiarmi,
- Poskytuje predlekársku pomoc
- Presúva ranených a chorých pri požiaroch, živelných pohromách, haváriách a iných mimoriadnych udalostiach,
- Likviduje ohniská nákazy zvierat,
- Zabezpečuje núdzové zásobovanie a ubytovanie obyvateľstva,
- Poskytuje humanitárnu pomoc,
- Podieľa sa na príprave na obranu štátu súvisiacich mobilizačných príprav,
- Plní úlohy vedecko-technické rozvoja na úseku ochrany pred požiarmi. [8]

Legislatíva HAAZ

HAAZ má základné právne predpisy v oblastiach ochrany pred požiarmi a úpravách príslušníkov HAAZ dva zákony:

- Zákon č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších prepisov,
- Zákon č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších prepisov.

Tieto zákony nadobudli účinnosť od apríla 2002 a nahradili dovtedy účinný zákon z roku 1985 o požiarnej ochrane.[9]

Prvý spomínaný zákon sa venuje hlavne problematike ochrany pred požiarmi, vymedzuje pojmy ako požiar, preventívna protipožiarna prehliadka, hasičská zbrojnica, zásah, tiež rieši problematiku ústredných orgánov, ktoré vykonávajú kontrolu v rámci ochrany pred požiarmi. Taktiež definuje povinnosti právnických a fyzických osôb v oblasti protipožiarna ochrany. V §13 tohto zákona je definovaná protipožiarna hliadka, ktorá sa už svo-

jim spôsobom môže týkať problematiky napadnutia hasičov, pri vykonávaní takejto činnosti, nakoľko je vykonávaná na rôznych spoločenských akciách ako Vianočné trhy, športové stretnutia...

Ďalej takisto definuje povinnosti štátnej správy v ochrane pred požiarmi, v štvrtej časti presne definuje štátny požiarny dozor. V piatej časti zákona 314/2001 sú spomínané druhy hasičských jednotiek a ich riadenie pri zásahu, definuje už spomenuté úlohy hasičských jednotiek. No pre našu prácu je podstatnejšia časť, kde sú právomoci hasičov pri zásahu ako je vstup na pozemok, vypratanie areálu, odstránenie stavieb...[10]

V §41 zákona 314/2001 časti e) je uvedené, kedy môže veliteľ zásahu zadržať osobu, ktorá porušila predpisy o protipožiarnej osobe nasledujúco:

„Veliteľ zásahu môže vyzvať fyzickú osobu, ktorá porušila predpisy o ochrane pred požiarmi, aby preukázala svoju totožnosť; ak ju hodnoverne nepreukáže, je oprávnený previesť túto fyzickú osobu na útvar Policajného zboru, pričom táto osoba je povinná predvedenie trpieť.“ [10]

Zákon 315/2001 tiež rieši problematiku hasičov, ale už sa nezaobrá protipožiarnou ochranou. V prvej časti tohto zákona môžeme nájsť informácie o úlohách, zriadení a organizácií HAAZ. Ďalej rieši povinnosti a oprávnenia príslušníkov a hlavne ich prácu v štátnej službe, teda sú tu definované podmienky práce v štátnej službe, služobná prísaha, osobné spôsobilosti, hodnosti a možnosti povýšenia, platové podmienky. [9]

V tejto kapitole sme sa zoznámili so základnými pojmami ako nutná obrana, krajná núdza, zadržanie a pod. Tiež sme zistili, že HAAZ je jednou zo základných zložiek IZS a zo zákonov 314/2001 Z. z. a 315/2001 Z. z. sme sa zoznámili so základnými právomocami a povinnosťami hasičov.

2 OD HASENIA POŽIARU PO PRÁCU S NEBEZPEČNÝMI LÁTKAMI

Doby kedy hasiči vykonávali činnosť iba s likvidáciou požiaru sú už pomaly, ale určite skončené. Začiatkom 70. rokov sa začali diať zmeny v zásahovej činnosti jednotiek požiarnej ochrany a zo zásahov pri požiaroch sa už dostávali aj k rôznym technickým výjazdom. V súčasnej dobe tak väčšinu činnosti pracovníkov HAAZ tvorí okrem samostatných požiarov taktiež zásahy pri dopravných nehodách, živelných pohromách, vyslobodzovaní osôb, záchranu zvierat, odstraňovanie rôznych prekážok a podobne. Ani týmito činnosťami však práca pracovníkov HAAZ nekončí, veľkú rolu má aj pri mimoriadnych udalostiach ako môžu byť hrozby terorizmu, priemyslových havárií. [11]

Pri vyššie uvedených situáciách môžu nastať rôzne nepredvídateľné udalosti pre príslušníkov HAAZ. Ľudia môžu byť z nastanej situácie v šoku a jedajú tak, ako by to normálne nerobili. Tak sa môže stať, že hasiča napadnú a on je nutný situáciu vhodne vyriešiť napr. odvedením osoby mimo miesta zásahu alebo ho spacifikovať na mieste. Tiež môže nastať situácia, že ľudia odmietnu opustiť horiaci majetok, preto ich musia odvieť násilne, alebo nechcú aby im bolo rozbité okno, cez ktoré by sa dostali do susedného horiaceho bytu. Takýchto situácií by sme mohli vymenovať stovky a stále by to neboli všetky možnosti. Môže nastať pri situácia, že pri autonehode nájdu hasiči pri vyťahovaní osoby v aute drogy alebo zbraň. S vyššie spomenutou problematikou sa pomerne často stretávame aj v médiách.

2.1 Hasiči v médiách

V tejto podkapitole uvediem niektoré články, ktoré boli rozoberané v médiách a poukazujú na to, že príslušníci HAAZ sa pri zásahu dostanú do situácií, ktoré sa týkajú krajne núdze, nutnej obrany, zadržania alebo nájdenia nebezpečnej látky.

Na začiatok môžem uviesť novinový článok z roku 2004, ktorý začína nadpisom: „*Podpálil vlastný dom a napadol hasičov.*“

V článku je napísané: 24 ročný muž okolo 4. ráno prišiel k domu, kde sa mala nachádzať jeho priateľka a žiadal ju aby sa vrátila, keď odmietla, tak sa začal vyhrážať oby-

vateľom zabitím. Po krátkom čase sa vrátil k vlastnému zapálenému domu, kde napadol aj hasičov a musel byť spacificovaný, po ošetroení v nemocnici bol prevezený do psychiatrickej liečebne. [12]

Ďalej môžem uviesť článok z októbra 2013 „*Hasiča zmlátil kung-fu opilec: Daniel zostal v kóme, jeho kat si užíva.*“

Aby neboli iba spomínané staré články, tak uvediem aj jeden z mája 2015. Článok začína „*V osade po hasičoch hádzali kamene!*“ po otvorení článku sa dozvedám, že sa jednalo o nočný zásah v cigánskej osade, kde po nich hádzali kamene. Jeden z mnohých výjazdov do cigánskej osady v obci Hlboké sa mohol skončiť tragédiou. Jedného z hasičov, ktorí boli privolaní k požiaru pneumatík trafil kameň priamo do hlavy, mladí osadníci stihli ujsť ešte pred príchodom polície. [13]

Ďalší článok s nadpisom „*Auto sa zrazilo s nákladiakom bola v ňom zbraň.*“ K nehode došlo krátko po 11 hodine, 33 ročný vodič osobného auta sa zranil, namerali mu viac ako 2 promile alkoholu a v osobnom aute našli rôznu muníciu, strelnú zbraň a rôzne časti zbraní, tak na miesto nehody musela prísť i kriminálna polícia. Nasledujúce obrázky sú práve z tejto nehody.[14]

Obr. 2 Búrané auto so zbraňou[14]

Obr. 3 Zbraň z búraného auta[14]

Pre ukončenie medializácie problém ešte uvediem článok s titulkom „V Bytči opäť rozliata nebezpečná ortuť“ Hasiči boli opäť privolaní na Dukelskú ulicu krátko po 10. hodine, kde opäť niekto rozlial nebezpečnú ortuť. Hasiči pomohli ortuť odpratať pomocou špeciálneho vysávača, páchatel'ovi hrozí trest až 10 rokov odňatia slobody.[15]

Po prečítaní pár novinových článkov môžeme usúdiť, že hasiči sa s problematikou týkajúcej sa nutnej obrany, krajne núdze, nájdenia nebezpečných látok stretávajú veľmi často, a musíme brať aj ohľad na to, že nie všetky takéto výjazdy sa do médií dostanú. Takže do obrannej situácie sa pracovníci HAAZ dostanú veľmi ľahko a to hlavne pri výjazdoch, kde sa jedná o úmyselné podpálenie, majiteľ zbrane si je vedomí, že ju vlastní nelegálnym spôsobom a nechce aby bola nájdená, alebo niekto úmyselne rozlieva nebezpečný kov a nechce byť prichytený.

PRÍČINA VZNIKU POŽIARU ÚMYSELNÉ ZAPÁLENIE	POČET POŽIAROV	PRIAME ŠKODY	Usmrtení (U)	Zranení (Z)
známou osobou	7	21 260,-€	0	0
neznámou osobou	151	1 476 380,-€	1	2
SPOLU	158	1 497 640,-€	1	2

Obr. 4 Štatistika úmyselných požiarov[16]

Podľa Obr. 4 môžeme vidieť, že v roku 2014 vzniklo v Trenčianskom samosprávnom kraji 158 úmyselne zapálených požiarov. Tak len toto nám napovedá, že keď niekto niečo úmyselne zapáli, tak sa snaží aby to nebolo uhasené a privolaných príslušníkov HAAZ napadne. Tí sú potom nútení osobu spacificovať a počkať do príchodu policajného zboru, aby im bola osoba predaná. A komplikácie pri zásahoch a ochranu životov hasičov majú aj vo svojich metodických listoch, podľa ktorých by mali postupovať pri jednotlivých druhoch zásahov.

2.2 Nebezpečné látky a materiály

Takéto predmety môžeme klasifikovať rôznymi hľadiskami a deleniami. Podľa laického názoru môže byť nebezpečné čokoľvek, či sa to týka rôznych horľavých kvapalín, plynov, výbušnín, jedov, fľaši na stlačený plyn, žieraviny, ostré nástroje, tupé nástroje, strelné zbrane...[17]

Keď si nebezpečné látky rozdelíme podľa Európskej dohody o preprave nebezpečných látok tak ich môžeme rozdeliť do deviatych tried, s týmto delením sa môžu pracovníci HAAZ stretnúť hlavne pri dopravných nehodách, kde je účastníkom nehody kamión prepravujúci látky, ktoré sú obsiahnuté v nasledujúcich triedach:

1. Výbušné látky a predmety – dusičnany, nitromočovina, pyrotechnické predmety, rozbušky, hnacie náplne a pod.
2. Plyny – horľavé a nehorľavé
3. Horľavé kvapalné látky – benzín, lepidlá, laky uhl'ovodíky, alkoholické nápoje a pod.
4. Horľavé pevné látky, samovoľne reagujúce látky a znečlivené výbušniny, samozápalné látky – zápalky, síra, uhlie, sodík, vápnik a pod.
5. Okysličovacie látky a organické peroxidy – roztoky peroxidu vodíka, hnojivá, kyselina peroxyoctová a pod.
6. Jedovaté a infekčné látky- kyanovodík, fenol, zlúčeniny ortuti a pod.
7. Rádioaktívny materiál- štiepiny.
8. Žieravé látky – kyseliny a ich zmesi.
9. Rôzne nebezpečné látky a predmety – azbest, lítiové batérie ricínové granule a pod. [18]

Nebezpečné látky tiež môžeme definovať podľa zákona č. 117/1998 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva a v tomto zákone sa takisto nachádza definícia mimoriadnej udalosti.

Nebezpečné látky: Jedná sa o prírodné alebo syntetické látky, ktoré môžu svojimi vlastnosťami spôsobiť ohrozenie života, zdravia alebo majetku.

- **Nebezpečné pre život a zdravie** – chemické látky a prípravky, ktoré môžu spôsobiť poškodenie zdravia, či dlhotrvajúce alebo krátkodobé a dokonca aj smrť.

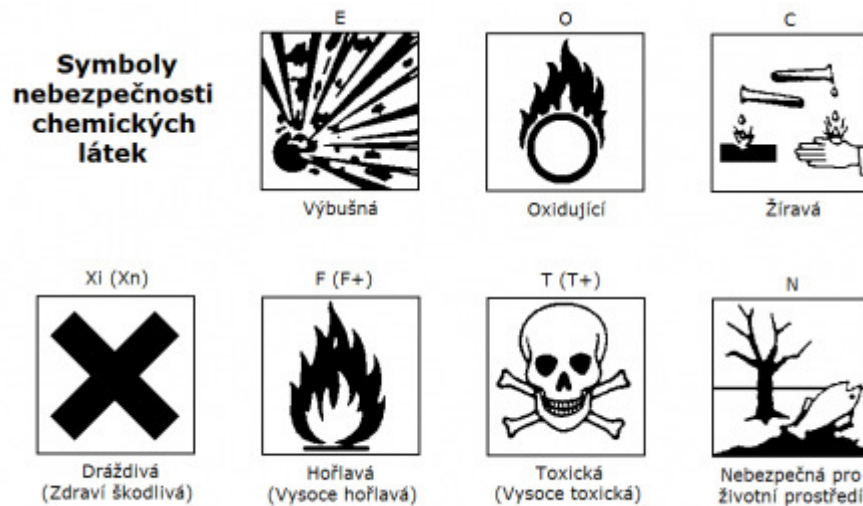
Na príklad môžu byť uvedené látky, ktoré sa bežne používajú v domácnostiach alebo môže nastať ich záměna:

- CaO alebo Ca(OH)_2 teda v preklade pálené a hasené vápno používané na stavbách. Pálené vápno prudko dokonca explozívne reaguje s vodou, a obe zlúčeniny sú silnými žieravinami.
 - KMnO_4 teda v preklade manganistan draselný, ktorého užitím 5-10g je smrteľným.
 - horľaviny prvej triedy teda s bodom horenia do 21°C – acetón, sírouhlík, methanol. [31]
- **Nebezpečné pre životné prostredie** – chemické látky a prípravky, ktoré pri preniknutí do životného prostredia spôsobujú okamžité alebo oneskorené nebezpečenstvo. Na príklad môžu byť uvedené:
 - kovy ako arzén, nikel, bárium.
 - iné anorganické látky – kyanidy, dusičnany.
 - rádionuklidy– amerícium.
 - Výbušniny- TNT (trinitrotoulén).

Mimoriadna udalosť: havária, katastrofa alebo živelná pohroma.[19]

Zbrane a munícia: Myslím si, že tento pojem netreba nejako zvláštne definovať podľa paragrafov a môžeme sa dovtípiť, že sa jedna prevažne o krátke a dlhé palné zbrane, rôzne streliva do týchto zbraní a pod. Do tejto kategórie by tiež bolo možné zaradiť aj nález rôznych expanzných alebo plynových zbraní a streliva do nich, nakoľko sú tieto zbrane pre neodborníka takmer nerozoznateľné od pravých. A takisto nemožno do tejto kategórie zaradiť rôzne výbušniny, granáty...

Cennosti: cennosťami môžeme rozumieť predovšetkým peniaze, dokumenty, iné ceniny, drahé kovy, starožitné zbierky a pod.

Obr. 5 Symbole nebezpečných látek[20]

Hasiči sa najčastejšie s nebezpečnými látkami stretávajú pri dopravných nehodách, kde dochádza k úniku benzínu nafty, rôznych prepravovaných hnojív a chemikálií. Ich povinnosťou je zabrániť prieniku týchto látok do životného prostredia a dať pozor aby nedošlo k výbuchu a pod. Následne ich špeciálnymi prostriedkami odstraňujú.

V tejto časti bola spomenutá krátka história hasičov, a obdobie, kedy sa ich činnosť netýkala iba hasením požiarov ale už aj rôznych iných prác. Ďalej tu boli definované nebezpečné látky a ich delenie z rôznych hľadísk. Bola tu riešená aj problematika medializácie prípadov, kedy boli hasiči napadnutí, a že k takým situáciám dochádza čoraz častejšie a môžeme vidieť štatistiku úmyselne zapálených požiarov v Trenčianskom samosprávnom kraji.

2.2.1 Zadržanie zásielky s nebezpečným obsahom

Ak pri mieste zásahu objavia príslušníci HAAZ podozrivý balíček sú povinní privolať na miesto regionálneho hygienika pre prípad, že by sa nebezpečná látka uvoľnila do okolitého prostredia, a jeho úlohou je určiť osoby, ktoré sa z balíčkom dostali do kontaktu či priamo, alebo vykurovacím a ventilačným systémom.

Pri nájdení takejto zásielky je nutná koordinácia medzi viacerými zložkami IZS. Pozemná záchranná zložka sa na miesto nálezu nevysielala iba v prípade, že nedošlo k otvoreniu balíčka a podozrivá látka neunikla do prostredia, v iných prípadoch na miesto nálezu musí prísť. V prípade kontaminácie osôb je potrebné aby vyčkali na príslušníkov HAAZ, polície

a regionálneho hygienika. Kontaminované osoby musia mať prístup k hygienickým zariadeniam a pitnej vode a nesmú opustiť izolovanú miestnosť pre zábranu rozšírenia nebezpečného materiálu. Takisto sa kontaminované osoby podrobujú hygienickej očiste, dekontamináciu vykonávajú príslušníci HAAZ alebo jednotky civilnej ochrany v blízkosti priestoru ohrozenia. Dekontaminácia spočíva v odobratí kontaminovaného odevu, jeho uzavretím do vakov, ktorý sa zapečatí. [29]

Obr. 6 Vynášanie podozrivej zásielky hasičmi[32]

V tejto podkapitole bolo povedaných pár základných vecí ohľadom nájdenia balíčka z nebezpečným obsahom a úlohe záchranných zložiek voči postihnutým osobám, ktoré boli balíčku vystavené.

3 ZÁSAAH HAAZ

3.1 Vybavenie a výstroj hasičov

Pracovníci HAAZ, používajú pri zásahoch rôzne vybavenie a odev, záleží to hlavne na type zásahu. Nebude tu uvedené, čo všetko je možné nájsť v hasičskej zbrojnici, ale čo používajú takmer pri každom zásahu. Jedná sa hlavne o topánky, rovnošatu, prilbu, rukavice a pod. Toto oblečenie by malo byť do istej miery odolné proti sálavému teplu. Odev si volia pracovníci HAAZ aj podľa typu zásahu. Pri zásahu vo vode často používajú neoprénové obleky alebo suché obleky a tiež sa môžeme stretnúť s použitím chemického obleku.

V niektorých prípadoch používajú dýchacie prístroje, plynové masky a iné pomôcky vhodné k typu zásahu. Pri dopravných nehodách to môže byť rôzna technika na vytiahnutie osoby z nabúraného vozidla, nosidlá, sady na poskytnutie prvej pomoci a pod.[21]

K základnému vybaveniu pracovníkov HAAZ pri zásahu patria hadice rôznych veľkostí, napr. B 75, C 55, D 25. Takisto často používajú sekery, prúdnice, ktoré môžu v prípade napadnutia použiť aj ako improvizovanú účinnú obrannú pomôcku a hadicu D 25 na spútanie útočníka a zabrániť tým jeho úniku pre príjazdom polície.

Niektoré základné vybavenie bude uvedené na nasledujúcich obrázkoch:

Obr. 7. Hadica C 55

Táto hadica je často používaná príslušníkmi HAAZ pri hasení požiaru vodou, alebo dopravu vody na miesto požiaru. Nakoľko je hadica dosť ohybná a pevná dá sa použiť aj ako improvizovaný prostriedok na zviazanie podozrivej osoby a pod.

Obr. 8. Prúdnicca na hasenie vodou

Táto prúdnicca je primárne určená na hasenie požiaru vodou a nasádza sa na hadice C 55, ale pomocou redukcie ju je možné nasadiť aj na iný typ hadíc. Pretože je vyrobená z pevných kovov, je ľahká a tvrdá dá sa použiť na rozbitie skla alebo ako improvizovaný obušok a pod.

Obr. 9 Hasičská obuv

Táto obuv je odolná proti vode, sálavému teplu a ostrým predmetom, hasiči ju nosia takmer pri všetkých zásahoch, okrem zásahov, kde je podozrenie na nebezpečnú chemickú látku.

Obr. 10 Starší typ zásahovej prilby

V nutnej obrane môžu použiť teoreticky príslušníci HAAZ na útočníka alebo v krajnej núdzi na útočiace zviera aj prúd vody, ktorý má veľký tlak a je veľmi účinný aj na hasenie požiaru. Takisto je majú pri svojich zásahoch sekery, ktoré sa dajú použiť na vypáčenie dverí, rozbitie skla, prípadne zranenia útočiaceho zvieraťa alebo človeka. Použitím rukavíc sa hlavne chránia pred ohňom, ale nakoľko sú rukavice dosť tvrdé rana nimi by dosť bolela. Pri zásahu používajú určite aj rôzne laná na vytiahnutie alebo oťahnutie predmetov, ktoré môžu takisto použiť pri zadržaní osoby na jej zviazanie.

Obr. 11 Staršia hasičská sekera

3.2 Právomoci hasičov a povinnosti osôb pri zásahu

Tieto právomoci sú uvedené v zákonoch 314/2001 Z. z. a 315/2001 Z. z. a popisujú čo môžu hasiči pri zásahu požadovať od fyzických osôb a čo sú im tieto osoby povinné umožniť.

§45 zákona 314/2001 Z. z. vstup na nehnuteľnosti: „(1) Vlastník, správca alebo užívateľ nehnuteľnosti je povinný umožniť vstup na nehnuteľnosť na vykonanie opatrení nevyhnutných na zdanie požiaru alebo na zamedzenie jeho šírenia, prípadne na vykonanie iných záchranných prác, najmä vypratať alebo strpieť vypratanie pozemku, odstrániť alebo strpieť odstránenie stavieb, ich častí alebo porastov. O potrebe týchto opatrení rozhoduje veliteľ zásahu.“ [10]

Vstup na svoj pozemok sa nemusí majiteľovi páčiť, a odmietne vpustiť hasičov na pozemok, prípadne ich napadne. Tiež sa mu nemusí páčiť že musí niečím pomôcť pri zásahu. V tomto momente by sa mohli hasiči brániť a majiteľa pozemku odvieť mimo pozemok,

prípadne ho niekde zviazať a dokončiť zásah a tento príklad je veľmi podobný všetkým problematikám ako nutnej obrany, krajnej núdze aj zadržania.

§46 zákona 314/2001 Z. z. osobná pomoc: „Každý je povinný v súvislosti so zdolávaním požiaru

- a) *Vykonať nevyhnutné opatrenia na záchranu ohrozených osôb.*
- b) *Uhasiť požiar, ak je to možné, alebo vykonať nevyhnutné opatrenia na zamedzenie škody jeho šírenia.*
- c) *Ohlásiť bez zbytočného odkladu na určenom mieste zistený požiar alebo zabezpečiť jeho uhasenie.*
- d) *Poskytnúť hasičskej jednotke osobnú pomoc na výzvu veliteľa zásahu.* “[10]

§47 zákona 314/2001 Z. z. vecná pomoc: „Každý je povinný na výzvu poskytnúť dopravné prostriedky, zdroje vody na hasenie požiarov, spojovacie prostriedky a iné vecné prostriedky na zdolávanie požiarov. “[10]

Môže nastať situácia, že niekto odmietne poskytnúť vecnú pomoc, ale hasiči tú vec súrne potrebujú, lebo ďalšia jednotka by došla na miesto zásahu neskoro, pokúsia sa vec zobrať násilím a majiteľ ich napadne. Pri tejto situácii je vhodné vysvetliť majiteľovi, aby prestal, že mu bude škoda nahradená, ak neprestane, tak ho vhodným spôsobom spacifikovať a odviešť mimo miesta zásahu.

Tieto paragrafy sú veľmi podobné krajnej núdzi, kde bol uvedený príklad vysvetlenia kde pri požari alebo povodni strhneme susednú garáž, aby sme mohli zabrániť rozšíreniu živlu na susedné budovy a teda škoda strhnutím tejto budovy bude menšia, ako by vznikla škoda zhorením alebo zaplavením iných budov.

§7 zákona 315/2001 Z. z. Oprávnenia príslušníkov Hasičského a záchranného zboru

V tejto podkapitole už nebude citovaný celý paragraf, ale iba uvedené dôležité oprávnenia, ktoré sa čiastočne týkajú krajnej núdze a zadržania.

Príslušník HAAZ môže :

- Vstúpiť do objektu a jeho zariadení.
- Vyzvať podozrivú osobu k preukázaniu totožnosti, osoba musí byť podozrivá s porušenia predpisov.
- Nazerať do potrebnej dokumentácie.

- Otvoriť uzavretý priestor ako byt a pod. a vstúpiť do neho k vykonaniu zásahu, musí však existovať dôvodná obava ohrozenia života a zákrok neznesie odklad.
- Pyrotechnik môže používať výbušniny pri núdzovom odstraňovaní stavieb, ľadových bariér. Tieto výbušniny tiež môže držať, prevážať a skladovať na účely výučby a výcviku. [9]

Povinnosti príslušníka

Osobné povinnosti sú tiež definované v zákone 315/2001 Z. z. a najdôležitejšou časťou z hľadiska nutnej obrany a krajnej núdze je prvý odsek §9, kde je uvedené:

„Príslušník je povinný pri vykonávaní zásahu dbať na to, aby v súvislosti s touto činnosťou nevznikla osobám bezdôvodná ujma a aby prípadné zasahovanie do ich práv a slobôd nepresiahlo mieru nevyhnutne potrebnú na dosiahnutie účelu vykonávaného zásahu.“ [9]

Táto povinnosť sa môže čiastočne týkať aj nutnej obrany. Lebo veľa zásahov nespočíva iba v hasení požiaru ako je to spomínané v zákonoch ale aj iných technických a záchranných zásahov. Tak otázka nastane čo je to nepresiahnuť mieru potrebnú k vykonaniu zásahu?

Na príklad môžeme uviesť situáciu z novinového článku „*Podpálil vlastný dom a napadol hasičov*“ v takomto prípade by hasiči jednali v nutnej obrane a zneškodnenie útočníka je k rýchlemu uhaseniu požiaru nevyhnutné. Tu už je len potrebné zvoliť ako sa zachovajú a ako útočníka zneškodnia. Nemôžeme predpokladať, že ho zastrelia, to by asi presiahnutie miery bolo, ale ak by ho iba vhodným zákrokom uzemnili, priviazali o auto, uhasili požiar, počkali na policajtov a útočníka im odovzdali by bolo v miere. A nebol by ani porušený zákon o obmedzovaní osobnej slobody.

Ďalej je v zákone uvedené, že po vykonaní zásahu je potrebné bezodkladne upovedomiť Policajný orgán o vykonaní zásahu. A to, že príslušník je povinný vykonať zásah aj v čase keď je mimo službu alebo aspoň vykonať nevyhnuté opatrenia na vykonanie tohto zásahu. A kedy zasiahnuť nemusí. [9]

3.3 Postupy hasičov, pri niektorých druhoch zásahu

V tejto podkapitole budú rozobraté postupy príslušníkov HAAZ, pri niektorých špecifických prípadoch, ktoré sú podobné jednaniu v krajnej núdzi alebo nájdení nebezpečnej zásielky a pod.

3.3.1 Komunikácia a signály v oblasti ohrozenia

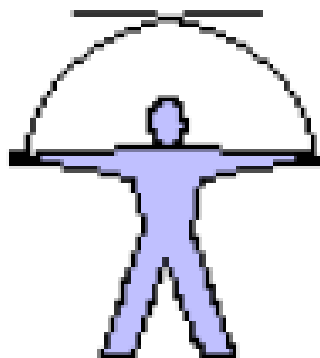
Túto problematiku môžeme charakterizovať ako odovzdávanie informácií, ktoré vplývajú na výkon činnosti príslušníkov HAAZ v oblasti ohrozenia a zabezpečenia bezpečnosti nasadených príslušníkov. Komunikácia spočíva v odovzdávaní informácií a signálov tromi spôsobmi:

- Vizualnými – pomoc rúk a svetiel.
- Hovoreným slovom – rôzne spojovacie prostriedky ako vysielacia, telefón.
- Inými prostriedkami – môže to byť píšťaľka, termokamera, zariadenia na prenos obrazu a pod.[21]

Spôsob komunikácie medzi hasičmi závisí od podmienok v mieste zásahu a vybavenia jednotky. Najčastejšie sú to vysielacie, ale pri dobrej viditeľnosti postačuje aj vizuálna komunikácia. Príslušníci HAAZ musia však byť oboznámení s bezpečnostnými predpismi, musia poznať riziká a hrozby, ktoré ich môžu čakať a musia mať popredu dohodnuté pravidlá komunikácie. [21]

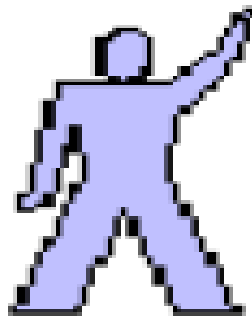
Signály komunikácie bývajú určené hlavne:

- Veliteľovi a záložnému družstvu – vždy sa jedná o signál bezprostredného ohrozenia, vykonáva sa buď vyslovením slova „pomoc“ alebo signálom pomocou rúk, po vykonaní takéhoto signálu zasahuje záložné družstvo.

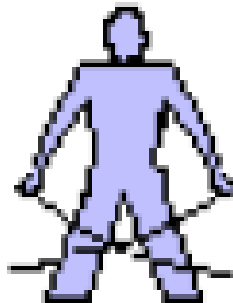
Obr. 12. Signál bezprostredného ohrozenia [21]

- Veliteľovi zásahu a veliteľovi skupiny- vyjadruje určitý problém, ktorý vznikol v priebehu činnosti a musí odísť z nebezpečnej zóny (problém s výstrojom, nevoľnosť), vykonáva sa vzpažením ruky a odchádza s sprievodom kolegu.

Obr. 13. Signál problému vzniknutého v priebehu činnosti [21]

- Príslušníkom v oblasti ohrozenia – v prípade uplynutia doby nasadených príslušníkov v nebezpečnom priestore, alebo odhalenia skutočnosti, že treba príslušníka odvolať, vykonáva sa prekrížením rúk pred telom a príslušníci sa presúvajú do dekontaminačného priestoru.

Obr. 14. Odvolanie príslušníka z nebezpečného priestoru [21]

- Príslušníkom v oblasti ohrozenia – v prípade nebezpečenstva, vykonáva sa slovné „nebezpečenstvo všetci späť“ alebo krúžením ruky pred čelom, tiež sa presunú do dekontaminačného priestoru.
- Koordinačná činnosť – v oblasti ohrozenia, určujú sa na mieste, môže sa jednať o rôzne signály, ako nesplnenie úlohy.

Pri vykonávaní vyššie spomínaných signálov, sa musia príslušníci presvedčiť, či sú sledovaní príjemcom signálu a príjemca musí potvrdiť, že signálu porozumel. No treba brať v úvahu aj možnosť zníženej viditeľnosti alebo počuteľnosti, kde je možné signály vykonávať pomocou píšťaliek a prenosných svetiel a takisto sa môžu signály zameniť medzi sebou. [21]

3.3.2 Nebezpečenstvo ohrozenia zvieratami pri zásahu

Pri vykonávaní zásahu sa môžu príslušníci HAAZ stretnúť so zvieratami, pomerne často sa jedná o zvieratá zdivočené a handicapované. A nakoľko sú zvieratá vnímavejšie na vplyvy vonkajšieho prostredia, tak reagujú inštinktívne a hlavne rýchlejšie ako človek a pri zásahu môžu robiť rôzne komplikácie, zaútočiť na hasičov alebo roznášať infekciu. Na príklad môže byť uvedený príklad zásahu s výskytom divo žijúcich druhov hmyzu, kde v prípade napadnutia môže dôjsť k alergickým reakciám, ktoré sú schopné prerásť do života ohrozujúceho stavu. Toto platí hlavne pre zvieratá, ktoré žijú vo voľnej prírode. Problémy ale môžu nastať aj pri zásahu v blízkosti domácich zvierat, ktoré sú chované vo veľkých počtoch a postupne sa rozširuje chov rôznych exotických zvierat v bytoch a domoch.

Takéto zvieratá sa môžu vyskytovať na rôznych miestach a stretnúť sa s nimi môžu príslušníci HAAZ pri zdolávaní požiaru, úniku nebezpečných látok, dopravnej nehode, záchranných prácach a najmä:

- Domy a byty chovateľov,
- Prírodné prostredie,
- Dopravné prostriedky prevážajúce zvieratá,
- Záchrana zvierat,
- Intoxikácia zvierat – nastáva zmena správania zvierat,
- A rôzne iné.

Ochrana zdravia a života hasičov pred takýmito zvieratami pozostáva:

- Spoluprácou s odborníkmi, hygienikmi a veterinármi.
- Použitím osobitných metód pri neovládateľných zvieratách (odchyt, uspanie, usmrtenie), spolupráca s majiteľmi zvierat a Policajným zborom, ohrozenie človeka je dôvod na usmrtenie zvierat'a.

- Vykonaním lekárskeho vyšetrenia pri podozrení z možnej nákazy, dostať preventívne očkovanie, ošetriť poranenie a odborne vyšetriť zviera na možné nákazy, ktoré môže prenášať.
- Upchaním výletových otvorov pri ohrození divokými včelami, osami alebo tento hmyz kropiť prúdmi vody, prípadne po dohode s odborníkom možno prikročiť aj k ničeniu hmyzu. [22]

Podobná problematika ohrozenia zvieratami je aj v metodickom liste č. 62, ktorý hovorí o evakuácii zvierat. Priestory, z ktorých treba evakuovať hospodárske zvieratá delíme na dve skupiny a to na poľnohospodárske družstvá a súkromných chovateľov s veľkými počtami chovaných zvierat a do druhej skupiny patria chovatelia, ktorí majú zvieratá v hospodársky budovách vedľa domov. Popisovanie záchrany jednotlivých druhov zvierat, nie je pre našu prácu potrebné. Ako už bolo spomenuté na začiatku podkapitoly, že zvieratá sú citlivejšie na vonkajšie podnety a preto pri zásahu môžu zdivočiť a príslušník môže byť zranený. [27]

3.3.3 Prítomnosť nebezpečných látok pri zásahu

Nebezpečné látky boli definované v prechádzajúcej kapitole a v tejto časti bude bližšie rozobraný zásah, kde sú takéto látky indikované. Haváriu s nebezpečnými látkami považujeme udalosť, kde sa nebezpečná látka dostane mimo kontrolu v množstve, ktoré môže ohroziť ľudí, zvieratá a životné prostredie. Nebezpečná látka sa môže dostať mimo kontrolu v mieste ich výroby, spracovania, skladovania alebo prepravy.

Nebezpečné látky v mieste zásahu charakterizujú nasledujúce znaky:

- Označenie obalu alebo dopravného prostriedku symbolom z Obr. 5.
- Zvláštne javy pri horení a rozvoji požiaru – neobvyklá farba, dym zápach, výbuchy, rýchle šírenie požiaru aj po nehorľavých materiáloch, tvorenie hmly, sykot unikajúceho plynu a pod.
- Zmena alebo odumretie vegetácie, úhyn zvierat v blízkom okolí. Zdravotné ťažkosti zasiahnutých osôb.

Pri zásahu s výskytom nebezpečných látok je potrebné nasadenie ochranných prostriedkov, potrebou zapojenia odborne školených hasičov (špecialistov určených na

likvidáciu havárií s únikom nebezpečných látok, prípadne ďalších zložiek IZS) a môže hroziť výbuch, intoxikácia, poleptanie a pod. [23]

Postup činnosti príslušníkov HAAZ pri zásahu s nebezpečnými látkami závisí hlavne na vybavení jednotky rôznymi ochrannými prostriedkami pre prácu s týmito látkami a počtom hasičov na mieste zásahu, ktorých činnosť musí byť bezpečná a nemôžu vzniknúť riziká pre okolie. Hasičská jednotka sa približuje na miesto zásahu po smere vetra a nepribližuje sa s mobilnou technikou k bezprostrednej blízkosti mimoriadnej udalosti. Prvoradou úlohou jednotky na mieste udalosti je prieskum a monitorovanie ovzdušia a spraviť opatrenia na záchranu osôb a zvierat, uzavrieť miesto havárie a privolať vyškolených hasičov na zásah s nebezpečnými látkami, potom sa zameriava na zníženie rozsahu havárie. Môže však nastať situácia, kde sa nezistí o akú nebezpečnú látku sa jedná, preto zasahujúca jednotka pokračuje v nasledujúcom poradí:

- Zaisť dostatočný odstup s ohľadom na smer vetra, spravidla 100m.
- Uzavrie miesto havárie,
- Vypne prívod elektrickej energie, uhasí ohniská a pod.
- V pásme priameho ohrozenia nasadí čo najmenší počet hasičov, najmenej dvoch, pracuje s najvyšším stupňom ochrany, istí hasičov v oblasti ohrozenia a pripraví pracovisko na dekontamináciu.
- Identifikuje nebezpečnú látku a robí priebežné opatrenia na jej odstránenie.
- Informuje obyvateľstvo o situácii v mieste zásahu vrátane predpokladaných účinkov a snaží sa predísť nožnej panike. Prípadne posúdi nutnosť evakuácie alebo inej ochrany obyvateľstva.[23]

V oblasti výskytu nebezpečných látok je špecifické zdolávanie požiarov v poľnohospodárstve, kde sa môžu hasiči stretnúť so skladmi priemyselných hnojív a jedov, ktoré popisuje samostatný metodický list č. 69. Takéto hnojivá sa môžu skladovať len na určených miestach, v predpísanom množstve. Musia mať predpísaný obal a označenie a môžu sa skladovať len látky, ktoré spolu vzájomne nereagujú. Priemyselné hnojivá často majú vysoký obsah dusičnanov a členia sa na:

- Hnojivá s nebezpečenstvom výbuchu – minimálne 80% dusičnanov.

- Schopné samostatného tepelného rozkladu, ale nehrozí výbuch – 15% až 80% dusičnanov.
- Hnojivá, pri ktorých nehrozí nebezpečenstvo – maximálne 15% dusičnanov.

Postup zasahujúcich príslušníkov je podobný ako pri iných nebezpečných látkach, je však potrebné aby boli pozorní pri použití vody, lebo pridaním vody do dusičnanu amónneho nastane silný výbuch a iné dusičnany ako sodný a draselný tvoria toxické plyny a výbušné zmesi. [24]

3.3.4 Zásah vo výstavných a historických objektoch

V takýchto objektoch sa obvykle nachádzajú exponáty veľkej umeleckej a historickej hodnoty, ktoré môžu byť vystavované buď voľne alebo v rôznych vitrínach. Tieto objekty sú staršie, majú zložitú, často aj drevenú architektúru, a je do nich zlý prístup – okná sú vo veľkej výške alebo sú zamrežované. Pri tomto druhu zásahu je dôležité zabezpečiť požiariisko a evakuovať ohrozené osoby a cenný materiál. Takisto je dôležité zvoliť správnu hasiacu látku a vhodné typy prúdnic, prípadne použiť stabilné hasiace zariadenie. [25]

Očakávané zvláštnosti: Požiare vo výstavných a historických objektoch majú veľkú rýchlosť horenia a silné zadymenie, môže nastať zrútenie nosných pilierov, stropov a schodísk. V takomto prípade môže nastať panika medzi návštevníkmi, ktorí nie sú oboznámení s únikovými cestami a takisto môže spanikáriť aj personál a zatarasia sa únikové cesty, prípadne môžu mať evakuované veci veľkú hmotnosť. [25]

Podobný problém môže nastať aj pri požiaroch v knižniciach, archívoch, múzeách a výstaviskách, ktorý je riešený v metodickom liste č. 82. Ten upozorňuje hlavne na problematiku použitia vody ako hasiaceho prostriedku, ktorá môže poškodiť rôzne vystavované predmety. Vystavované predmety a evakuujú podľa pokynov zamestnanca postihnutého objektu a brať v úvahu, že jeden zničený predmet môže mať väčšiu hodnotu ako všetky ostatné veci, napríklad vystavenie známeho obrazu. Inak je postup rovnaký ako v iných historických objektoch. [26]

V tejto kapitole boli podrobne rozobraté povinnosti a právomoci príslušníkov HAAZ podľa zákonov 314/2001 Z. z. a 315/2001 Z. z. Bolo zistené, že príslušníci môžu vstupovať na pozemok a do objektu ak je to potrebné, čo sa podobá krajnej núdzi a jedna časť pojednávala o tom, že príslušník môže do istej miery zasahovať do súkromia a právomoci osôb, ak je to nevyhnutné k dokončeniu zásahu, čo nám môže v istej miere pripomínať zadržanie

alebo nutnú obranu. A takisto časť, kde je spomenuté poskytnutie vecnej pomoci, ktorú treba poskytnúť hasičom pri zásahu ak si ju vyžadujú. A tu môže vzniknúť otázka, prečo by som mal poskytnúť niečo svoje na záchranu cudzích vecí? Radšej budem protestovať a odmietnem to poskytnúť, a budem to aj brániť. Ale správne by bolo dobre uvažovať, že niekomu pomôžem a škoda mi bude uhradená a nebudem robiť hasičom žiadne komplikácie. Ďalej boli rozobraté postupy pri niektorých špecifických prípadoch ako komunikácia v rámci ohrozenia, kde sme sa dozvedeli pravidlá a znaky komunikácie medzi hasičmi. Prípady zásahov, kde môžu byť ohrození nebezpečnou látkou alebo zvieratami, čo je takmer to isté ako krajná núdza pre obyčajných ľudí. Prípady požiarov v budovách, kde sa môžu nachádzať rôzne vzácne predmety a pri vypuknutej panike sa môže niekto pokúsiť predmet ukradnúť alebo nespolupracuje v evakuácii, čo je dobrý dôvod na zadržanie osoby, prípadne použitia nutnej obrany v nutných prípadoch.

II. PRAKTICKÁ ČASŤ

4 ŠTATISTIKY SITUÁCIÍ

Táto časť práce je smerovaná k objasneniu štatistík zásahov hasičov. Budú tu uvedené rôzne štatistiky, nielen tie, ktoré sa týkajú krajnej núdze, nutnej obrany a zadržania. Samostatné štatistika na danú problematiku sa nedali dohľadať, ale z uvedených štatistík bude vyplývať, že sa také situácie naozaj stávajú. Zameral som sa na Trenčiansky a Trnavský kraj v rámci Slovenskej republiky, ale budú tu taktiež uvedené aj niektoré štatistiky z Českej republiky.

4.1 Štatistiky pre Trenčiansky kraj

Tab. 1. Štatistika výjazdov Trenčiansky kraj [16]

Udalosť	BN	DCA	MY	NM	PE	PB	PD	HA	PU	TN	Kraj TN
Požiare	43	67	40	96	62	85	137	52	43	98	723
Technické zásahy	127	134	96	158	147	141	258	42	104	283	1490
Ekologické zásahy	11	6	3	2	7	13	11	1	3	19	76
Plané poplachy	4	5	2	5	13	6	9	3	5	20	72
Cvičenia	8	22	14	15	5	4	8	2	4	36	118
Požiare bez zásahu	1	12	1	6	5	11	15	2	7	8	68
Spolu	194	246	156	282	239	260	438	102	166	464	2547

Z uvedenej štatistiky celkových výjazdov v okresoch Trenčianskeho kraja, môžeme vidieť, že väčšinu výjazdov tvorili technické zásahy, pri ktorých môže prísť k rôznym situáciám. Technickými zásahmi sú výjazdy k autonehodám, odchyt zvierat a pod. Pri odchyte zvierat jednú príslušníci HAAZ v krajnej núdzi takmer nepretržite, lebo nemôžu vedieť, čo zviera spraví. Takisto aj pri autonehodách sú ľudia často v šoku. Môžu sa dať odmietat' vyšetriť, odmietnu opustiť blízkeho, vinník autonehody sa môže pokúsiť o útek. A Tu už môže nastať situácia kedy je potrebné zadržať podozrivú osobu alebo použiť nutnú obranu. Možno nebudú musieť použiť na človeka fyzickú silu, ale obrannú situáciu riešiť slovne, odvedeným pozornosťou ...

Tab. 2. Štatistika úmyselných požiarov Trenčiansky kraj [16]

VLASTNÍCKA FORMA	POČET POŽIAROV	PRIAME ŠKODY	UCHRÁNENÉ HODNOTY	U	Z
súkromné	61	505 165,-€	1 198 900,-€	1	1
obchodných spoločností	46	953 065,-€	7 396 215,-€	0	1
nezistené	33	2 680,-€	29 040,-€	0	0
komunálne	12	1 890,-€	30 030,-€	0	0
družstevné	2	100,-€	2 200,-€	0	0
združení (združenia občanov)	2	28 000,-€	2 000,-€	0	0
štátne	1	6 490,-€	10 000,-€	0	0
cirkví a náboženských spoločností	1	250,-€	450,-€	0	0

Z tejto štatistiky, zase môžeme vidieť, koľko škôd napáchali požiare, ktoré boli úmyselne zapálené rôznym majiteľom. A podpaľač sa nájde málokedy, takže keď hasiči vidia na mieste požiaru podozrivú osobu, alebo ktorá po ich príchode z miesta požiaru uteká, tak majú dôvod na jej zadržanie.

Tab. 3. Štatistika najväčších škôd Trenčiansky kraj [16]

DÁTUM	ADRESA VZNIKU POŽIARU, OBJEKT POSTIHNUTÝ POŽIAROM	PRÍČINA VZNIKU POŽIARU	PRIAMA ŠKODA	Z	U
7.5.2014	Bošany, Továrenská 314, okr. Partizánske, firma Hirjak-Hardwood s.r.o.	technická závada na technologickom zariadení	130 000,-€	0	0
7.6.2014	ŠK Spektrum, Považská Bystrica - Považské Podhradie 348	nezistená	700 000,-€	0	0
20.8.2014	Požiar tuhého alternatívneho paliva v priestoroch haly „DS 37“ areál ZŤS Dubnica nad Váhom	úmyselné zapálenie neznámou osobou	330 000,-€	1	0
31.8.2014	EUROPACK TECHNOLOGY s.r.o., Nitrianska 42, Partizánske	úmyselné zapálenie neznámou osobou	192 060,-€	0	0

Z tejto štatistiky je pre túto prácu najdôležitejší požiar v Dubnici nad Váhom, kde došlo k úniku nebezpečných látok do ovzdušia a museli pri ňom zasahovať hasiči z viacerých okresov, bola tu nutná evakuácia podniku a došlo k zraneniu jedného hasiča. Keďže sa jednalo o zapálenie neznámou osobou, tak tú by mali opäť pri podozrení zadržať a predat policajným orgánom.

4.2 Štatistika Trnavský kraj

Tab. 4. Štatistika výjazdov Trnavský kraj [28]

Kraj	Okres	Počet výjazdov									
		Požiare	Požiare bez zásahu	Požiare celkom	do roku 2012 uvádzané ako "Záchranne, technické a ekologické zásahy"				Cvičenia	Plané poplachy	Spolu
					Technická pomoc	Dopravné nehody	Tech. pomoc + Dopr. nehody	Nebezpečné látky			
Trnavský	Dunajská Streda	163	4	167	216	142	358	8	38	9	580
	Galanta	188	12	200	144	116	260	6	25	8	499
	Hlohovec	102	1	103	87	67	154	3	15	6	281
	Piešťany	103	0	103	113	85	198	5	18	3	327
	Senica	103	2	105	118	100	218	10	25	8	366
	Skalica	52	4	56	66	46	112	5	20	5	198
	Trnava	283	8	291	271	214	485	13	19	15	823
	Kraj spolu	994	31	1 025	1 015	770	1 785	50	160	54	3 074
Rok 2013	1 114	35	1 149	858	849	1 707	61	148	75	3 140	
Rozdiel	-120	-4	-124	157	-79	78	-11	12	-21	-66	

Aj zo štatistiky hasičov z Trnavského samosprávneho kraja môžeme povedať, že situácia v tomto kraji je podobná ako v susednom Trenčianskom a dochádza zhruba k podobnému počtu výjazdov, ktorých veľkú časť tvoria technické zásahy, kde opäť môže dôjsť k napadnutiu hasiča, použitia nutnej obrany, krajnej núdze alebo zadržania podozrivej osoby.

4.3 Štatistiky Česká republika

Tab. 5. Štatistiky jednotlivých udalostí v Českej republike [30]

Druh udalosti	Počet udalostí					Podíl v % na celk. počtu	Index %
	2010	2011	2012	2013	2014		
požáry	17 296	20 511	19 908	16 563	16 851	16,7	102
dopravné nehody	18 053	17 061	18 910	19 023	19 219	19,1	101
úniky nebezpečných chemických látok celkom	5 300	5 285	5 106	5 253	6 161	6,1	117
z toho ropné produkty	4 407	4 251	3 990	4 107	4 793	4,8	117
technické havárie celkom	62 961	50 035	52 084	63 596	50 965	50,6	80
z toho technické havárie	19	17	13	4	9	0,0	225
technické pomoci	58 948	45 736	46 648	57 103	44 967	44,6	79
technologické pomoci	744	652	780	860	617	0,6	72
ostatní pomoci	3 250	3 630	4 643	5 629	5 372	5,3	95
radiační nehody a havárie	0	1	1	1	1	0,0	100
ostatní mimořádné udalosti	2	6	67	8	52	0,1	650
plané poplachy	8 037	8 202	7 909	7 837	7 527	7,4	96
Celkem	111 649	101 101	103 985	112 281	100 776	100	90

Pri porovnaní štatistiky z Česka a Trenčianskeho a Trnavského kraja môžeme usúdiť, že typy výjazdov sú z hľadiska veľkosti krajín podobné a podobných počtov. Často dochádza k haváriám, kde je potrebné odstrániť nebezpečné látky a podobné technické výjazdy, kde dochádza aj k rôznych kurióznym situáciám.

Tab. 6. Štatistika vybraných zásahov v Českej republike [30]

Druh činnosti	HZS ČR	JSDH obcí	HZS podnikov	JSDH podnikov	Celkom
Vyhľadávanie alebo likvidácia nástrahových systémov	123	26	10	1	160
ohraničenie uniknutej látky	921	154	53	14	1142
Vnik do uzavretého priestoru	11935	1052	100	1	13088
Vyhľadávanie osôb	894	583	52	6	1535
Transport pacienta	5238	818	402	50	6508
Záchrana osôb iná	1422	256	25	9	1712
Odchyt a vyhľadávanie zvierat	759	240	21	1	1021
Odchyt a likvidácia hmyzu	3610	1114	123	5	4852
Objektová evakuácia osôb	310	122	71	1	504
Plošná evakuácia osôb	44	10	15	0	69
Evakuácia a záchrana zvierat	614	160	9	0	783
Označovanie nebezpečných oblastí	374	124	11	2	511

Vo vyššie uvedenej štatistike môžeme vidieť koľkokrát hasiči jednú v ohrození alebo krajnej núdzi, prípadne sú nútení aj nejakú osobu zadržať pri vyhľadávaní a pod. Takýchto situácií nie je vôbec málo. Bohužiaľ nenašiel som žiadnu štatistiku ktorá by sa týkala nutnej obrany, možno však usúdiť, že pri evakuácií alebo vyhľadávaní osôb môže taká situácia nastať.

Z tejto kapitoly môžeme usúdiť, že hasiči sa stretávajú pri zásahu s rôznymi problémami. Niektoré štatistiky by sme mohli priradiť k situáciám podobných krajnej núdzi, ale presné štatistiky na nájdenie zbraní, munície, alebo napadnutia sú nevyhľadateľné. Z rôznych médií sa dozvedáme, že hasiči objavili taký alebo onaký nález pri zásahu, ale v ich štatistikách to nie je.

5 ROZHOVOR S HASIČMI

Pre uistenia sa alebo odvrátenia teoretickej časti práce som sa pýtal troch hasičov na pár otázok. Hasiči boli z rôznych zborov. Jeden bol príslušníkom HAAZ, teda hasič z povolania a ďalší boli členom obecného alebo dobrovoľného hasičského zboru. Ich odpovede na moje otázky boli rôzne, a potom som viedol rozhovor aby som získal potrebné informácie.

Na začiatok uvediem rozhovor s profesionálnym hasičom.

1. Počuli ste o pojmoch **nutná obrana, krajná núdza alebo zadržanie?**

„Áno niečo mi to hovorí, ale viem, že mi to vo vnútorných predpisoch definované nemáme, asi to bude z nejakého iného zákona.“

2. Aké druhy činností vykonávate?

„Keďže som profesionálny hasič, tak rôzne. Stretávam sa z hasením požiarov, zásahmi pri dopravných nehodách, zachraňujeme zvieratá a rôzne podobné.“

3. Stretávate sa aj z nebezpečnými látkami pri zásahoch?

„Áno pomerne často odstraňujeme nebezpečné látky.“

4. Napadol Vás niekedy niekto pri zásahu alebo vykonávaní inej činnosti?

„Nie.“

5. A boli ste pri zásahu kde ste museli vstúpiť do objektu násilím alebo zbúrať nejakú prekážku?

„Áno, často pri zásahoch musíme vyraziť dvere alebo rozbiť okno aby sme sa dostali do objektu. Často aj hydraulickými kliešťami otvárame dvere áut pri autonehodách, aby sme mohli vytiahnuť zranenú osobu.“

6. Zadržali ste niekedy niekoho pri zásahu?

„Nie zatiaľ som sa týmto nestretol, iba sme kontrolovali totožnosť osoby.“

7. Čo by ste robil, kebyže musíte niekoho zadržať pri zásahu?

„Najprv by som mu skúsil povedať o čo sa jedná, ak by neposlúchol, tak by sme ho s viacerými príslušníkmi zadržali do príchodu polície, prípadne ho zavreli do auta.“

8. Ako by ste reagoval keby ste našli pri zásahu zbraň?

„Podľa typu zásahu, v prvom rade je potrebné uhasiť požiar alebo zachrániť osoby a potom by sme asi volali políciu aby zbraň zaistili a dali na expertízu.“

Ďalší uvediem rozhovor z hasičom, ktorý pracuje ako poloprofesionál v obecnom hasičskom zbore.

1. Počuli ste o pojmoch nutná obrana, krajná núdza alebo zadržanie?

„Nie veľa mi to nehovorí.“

2. Aký druh činností vykonávate?

„Hlavne protipožiarny dozor na rôznych spoločenských akciách, pomáhame v obci pri povodniach niekedy pomáhame profesionálom pri požiaroch, lebo v rámci obce sme na mieste požiaru skôr.“

3. Stretávate sa s nebezpečnými látkami pri zásahoch?

„Väčšinou nie, občas chce niekto doniesť na akciu pyrotechniku alebo svetlice.“

4. Napadol Vás niekedy niekto pri vykonávaní zásahu alebo inej činnosti?

„Nie.“

5. A boli ste pri zásahu kde ste museli vstúpiť do objektu násilím alebo zbúrat nejakú prekážku?

„Zatiaľ nie.“

6. Zadržali ste niekedy niekoho pri zásahu?

„Áno.“

7. A ako k tomu došlo?

„Pred pár rokmi sme mali v obci prípady úmyselného zapalovania stodôl a senníkov a keď sme prišli na miesto zásahu, sa mi zdalo, že niekto odtiaľ veľmi ponáhľal. Keď som ho oslovil, aby počkal tak sa rozbehol preč. Tak som sa po ňom rozbehol a chytil som ho. Potom sme ho predali policajtom.“

8. Nebáli ste sa, že z toho budú problémy?

„V tom momente mi to bolo jedno, keď nám behom mesiaca horelo päť senníkov, a nakoniec z toho nebolo aj tak nič.“

Tretí rozhovor mi poskytol jeden člen dobrovoľného hasičského zboru.

1. Počuli ste o pojmoch nutná obrana, krajná núdza alebo zadržanie?

„Myslím, že je to niečo so sebaobranou.“

2. Aký druh činností vykonávate?

„Väčšinou sa zameriavame na hasičský šport, niekedy nás obec prizve na vykonávanie dozoru alebo riadenie premávky pri akciách., občas v jarnej sezóne uhasíme zapálenú lúku.“

3. Stretávate sa s nebezpečnými látkami pri zásahoch?

„Nie.“

4. Napadol Vás niekedy niekto pri zásahu alebo inej činnosti?

„Áno raz som dostal päšťou do tváre.“

5. Pri akej to bolo činnosti a ako ste reagoval?

„Vykonávali sme protipožiarny dozor na akcií, a nejaký nespokojný zákazník do mňa začal sácať. Povedal som mu nech vypadne von a neotravuje tu, na čo sa asi urazil a trafil ma. Reagoval som rýchlo, že som mu ju vrátil späť.“

6. Boli z toho nejaké následky?

„Tak nežaloval som ani ja jeho ani on mňa, ja som dopadol so zlomeným prstom a on nosom, tak sme si boli vyrovnaní.“

7. A ako ste si zlomil ten prst?

„Myslím, že keď som mu ju vrátil.“

8. Zadržali ste niekedy niekoho pri zásahu?

„Nie, akurát sme raz pri organizovaní súťaže volali policajtov aby odviedli dvoch ľudí ktorí tam robili hádavé scény.“

Z rozhovorov s hasičmi som mohol usúdiť, že nie všetci poznajú svoje právomoci zo zákonov, ale stretávajú sa so situáciami, kedy niekoho zadržia, jedajú v krajnej núdzy prípadne nutnej obrane.

ZÁVER

Táto bakalárska práca bola venovaná problematike z oblasti hasičov, na ktorú bolo ťažké vyhľadať potrebné informácie. Téma nie je veľmi rozšírená ani v kruhoch hasičov, ktorí ju poznajú len okrajovo, ale zase je nemajú priamo definovanú vo svojich predpisoch. Avšak po preštudovaní hasičských predpisov som prišiel k názoru, že problematiky nutnej obrany, zadržania alebo krajnej núdze v nich nie definovaná priamo, ale niektoré časti sú jej podobné. A z praxe sa nám môže zdať, že hasiči jednajú v krajnej núdzi takmer pri každom zásahu, lebo pri snahe zabrániť ujme na zdraví alebo na majetku môže vzniknúť škoda na niečom inom. Hasiči musia počítať s tým, že ak vstupujú na cudzí pozemok môže ich napadnúť rozzúrený pes. Alebo pri požiari vznikne panika, ľudia utekajú objektu a nehladia na to, že hasiči do objektu vchádzajú aby požiar uhasili, tak môže vzniknúť napadnutie hasiča. Takisto som zistil, že obranné situácie vo svojom výcviku nemajú a v metodických listoch majú uvedené, že rozzúrené zviera môžu uspať alebo aj usmrtiť.

V prvej kapitole som definoval pojmy nutná obrana, krajná núdza a zadržanie osoby podozrivej podľa príslušných zákonov a ku každému som uviedol príklad a hlavné rozdiely medzi nimi. Tiež som sa zaoberal pojmom Integrovaný záchranný systém, jeho štruktúru, kde som zistil, sú hasiči jednou zo základných zložiek IZS. A na koniec tejto kapitoly som sa zaoberal úlohami a legislatívou hasičského a záchranného zboru.

Na začiatku druhej kapitoly som v krátkosti popísal, ako sa hasiči dostali od hasení požiarov po rôzne iné práce ako aj prácu z nebezpečnými látkami, v ďalších podkapitolách som poukázal na medializáciu problému, snažil sa dokázať, že hasiči naozaj bývajú pri zásahu napadnutí a nakoniec som definoval nebezpečné látky a uviedol, ako majú postupovať hasiči pri nájdení zásielky z nebezpečným obsahom, ktorá mohla zasiahnuť prítomných ľudí.

Tretia kapitola je zameraná na zásah hasičov. Na začiatku som popísal a uviedol v krátkosti výstroj hasičov, ktorá im pomáha a chráni ich pri zásahoch, ďalej som sa zameril na ich právomoci a povinnosti pri zásahu. Na konci kapitoly som uviedol postupy hasičov pri zásahoch. Tu som zistil, že na veľa typov zásahov sú pripravovaní z metodických listov a majú tam presne definované čo majú v danej situácii robiť. Na príklad som uviedol komunikáciu príslušníkov v ohrození, nebezpečenstvo ohrozenia zvieratami pri zásahu, zásah s prítomnosťou nebezpečných látok a zásah v historických objektoch, kde sa môžu nachádzať rôzne cenné predmety .

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] Trestní zákoník: Hlava III. 40/2009 Sb. 2009. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- [2] KOLEKTIV, Luděk Lukáš a. *Bezpečnostní technologie, systémy a management: [teorie a praxe ochrany majetku a fyzické bezpečnosti]*. 1. vyd. Zlín: VeRBuM, 2011. ISBN 978-808-7500-057.
- [3] Zákon o trestním řízení soudním: Zadržení osoby podezřelé. 141/1961 Sb. 1961. Dostupné také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>
- [4] MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Integrovaný záchranný systém* [online]. 2002 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?a-z-index&sprava=integrovaný-zachranný-system>
- [5] HORNONITRIANSKE BANE PRIEVIDZA, A.S. *Integrovaný záchranný systém* [online]. 2012 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.banskazachranka.sk/integrovaný-zachranný-system-sr>
- [6] ALFASECURE S.R.O. *Aplikace - integrovaný záchranný systém: Struktura IZS* [online]. 2013 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.alfasecure.cz/index.php/aplikace-integrovaný-zachranný-system-izs>
- [7] LOŠEK, Václav. *Integrovaný záchranný systém*. Vyd. 1. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2013, 73, 20 s. ISBN 978-80-7454-287-9.
- [8] Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore. 315/2001 Z.z. Dostupné také z: <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-315>
- [9] MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Legislatíva v HaZZ* [online]. [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: http://www.minv.sk/?HaZZ_legislativa
- [10] Zákon o ochrane pred požiarimi. 314/2001 Z.z. 2001. Dostupné také z: http://www.minv.sk/?HaZZ_legislativa
- [11] HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. *Historie* [online]. 2015 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasicsky-zachranny-sbor-cr-historie.aspx>
- [12] SME.SK. *Podpálil vlastný dom a napadol hasičov* [online]. 2004 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://nitra.sme.sk/c/1741676/podpalil-vlastny-dom-a-napadol-hasicov.html>
- [13] *V OSADE PO HASIČOCH HÁDZALI KAMENE!* [online]. 2015 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.michalpaska.sk/clanok/1256-v-osade-po-hasicoch-hadzali-kamene>

- [14] *AUTO SA ZRAZILO S NÁKLADIAKOM, BOLA V ŇOM ZBRANĽ* [online]. 2015 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.michalpaska.sk/clanok/1228-auto-sa-zrazilo-s-nakladiakom-bola-v-nom-zbran>
- [15] *V Bytči opäť rozliata nebezpečná ortuť* [online]. 2014 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.zilina.sk/prispevky/1274/v-bytci-opaet-rozliata-nebezpecna-ortut>
- [16] MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Rozbor požiarovosti v Trenčianskom kraji za rok 2014*. 2014. Dostupné také z: <http://www.minv.sk/?rozbor-a-statistiky-rok-2014>
- [17] EASYJET. *Nebezpečné predmety* [online]. [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.easyjet.com/cs/nebezpecne-predmety>
- [18] ADR. *Príklady nebezpečných vecí zaradených do jednotlivých tried podľa dohody ADR* [online]. [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.adr.sk/priklady-nebezpecnych-veci-zaradenych-do-jednotlivych-tried-podla-dohody-adr/>
- [19] MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Nebezpečné látky - terminológia, klasifikácia*. Dostupné také z: www.minv.sk/swift_data/source/hasici_a./Nebezpecne%20latky.rtf
- [20] *Jak vidíme chemii* [online]. 2014 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: http://www.chemca.estranky.cz/fotoalbum/jak-vidime-chemii___/nebezpecne-latky.png.html
- [21] MINISTERSTVO VNÚTRA SR - PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU. *Takticko-metodické postupy vykonávania zásahov: Pravidlá komunikácie a sigály pri činnosti príslušníkov v oblasti ohrozenia*.
- [22] MINISTERSTVO VNÚTRA SR - PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU. *Takticko-metodické postupy vykonávania zásahov: Nebezpečenstvo ohrozenia zvieratami pri zásahu*.
- [23] MINISTERSTVO VNÚTRA SR - PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU. *Takticko-metodické postupy vykonávania zásahov: Zásah s prítomnosťou nebezpečných látok*.
- [24] MINISTERSTVO VNÚTRA SR - PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU. *Takticko-metodické postupy vykonávania zásahov: Zdolávanie požiarov v poľnohospodárstve - ostatné prevádzky*.
- [25] MINISTERSTVO VNÚTRA SR - PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU. *Takticko-metodické postupy vykonávania zásahov: Zdolávanie požiarov vo výstavných priestoroch a v historických objektoch*.
- [26] MINISTERSTVO VNÚTRA SR - PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU. *Takticko-metodické postupy vykonávania zásahov: Požiare v múzeách, knižniciach, archívoch a na výstaviskách*.
- [27] MINISTERSTVO VNÚTRA SR - PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU. *Takticko-metodické postupy vykonávania zásahov: Zdolávanie požiarov v poľnohospodárstve - objekty živočíšnej výroby*.

[28] MINISTERSTVO VNÚTRA SR -. *Štatistika zásahovej činnosti: HaZZ v Trnave*. Dostupné také z: <http://www.minv.sk/?operacne-stredisko>

[29] ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. *Odborné uznesenie MZ SR o koordinácii poskytovania zdravotnej starostlivosti pri zadržaní zásielky s podozrivým obsahom - zaslanie*. Bratislava, 2005. Dostupné také z: <http://www.minv.sk/?operacne-stredisko>

[30] *Statistická ročenka 2014*. Praha: MV–generální ředitelství HZS ČR jako přílohu časopisu 112 číslo 3/2015, 2015.

[31] *Nebezpečné chemické látky v běžném životě* [online]. [cit. 2015-06-01]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/wchem/sm/hc/zfc/nebezp-latky/nebezp-chem-1.htm>

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

PKB Priemysel komerčnej bezpečnosti.

IZS Integrovaný záchranný systém.

HAAZ Hasičský a záchranný zbor.

A pod. A Podobne.

Z.z. Zbierka zákonov.

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obr. 1 Štruktúra IZS[6].....	13
Obr. 2 Búrané auto so zbraňou[14].....	18
Obr. 3 Zbraň z búraného auta[14].....	18
Obr. 4 Štatistika úmyselných požiarov[16]	19
Obr. 5 Symboly nebezpečných látok[20]	22
Obr. 6 Vynášanie podozrivej zásielky hasičmi[32]	23
Obr. 7. Hadica C 55	24
Obr. 8. Prúdnica na hasenie vodou	25
Obr. 9 Hasičská obuv	26
Obr. 10 Starší typ zásahovej prilby.....	27
Obr. 11 Staršia hasičská sekera.....	28
Obr. 12. Signál bezprostredného ohrozenia [21]	31
Obr. 13. Signál problému vzniknutého v priebehu činnosti [21].....	32
Obr. 14. Odvolanie príslušníka z nebezpečného priestoru [21].....	32

ZOZNAM TABULIEK

Tab. 1. Štatistika výjazdov Trenčiansky kraj [16]	39
Tab. 2. Štatistika úmyselných požiarov Trenčiansky kraj [16]	40
Tab. 3. Štatistika najväčších škôd Trenčiansky kraj [16]	40
Tab. 4. Štatistika výjazdov Trnavský kraj [28].....	41
Tab. 5. Štatistiky jednotlivých udalostí v Českej republike [30].....	41
Tab. 6. Štatistika vybraných zásahov v Českej republike [30].....	42

ZOZNAM PRÍLOH

PRÍLOHA P I: NÁZOV PRÍLOHY